

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 713/2017-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. novembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] Poľská republika, a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] Poľská republika, zastúpených advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Masarykova 2, Prešov, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 52 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 1 S 36/2014-47 z 26. mája 2015 a postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžso 182/2015 z 26. júla 2017 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] odmieta.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. novembra 2017 sa [REDACTED], [REDACTED], Poľská republika (ďalej aj „sťažovateľka“), a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] Poľská republika

(ďalej aj „sťažovateľ“ alebo spolu aj „sťažovatelia“), domáhali vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie ich v záhlaví označených základných práv a slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 36/2014-47 z 26. mája 2015 a postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sžso 182/2015 z 26. júla 2017 a ktorým by napadnuté rozsudky zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že Sociálna poisťovňa, pobočka Svidník (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) ako orgán príslušný podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvého bodu zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch rozhodnutím č. 5612-30/2013-Sk zo 17. decembra 2013 rozhodla, že sťažovateľovi *„nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi zamestnávateľa [redacted] [redacted] podľa slovenskej legislatívy od 1. mája 2012“*, keďže v rámci kontroly vykonanej ňou na podklade informácie *„poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS Varšava... sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti zamestnancov zamestnávateľa na území Slovenskej republiky, ani splnenie podmienok na určenie miesta podnikania“*, v dôsledku čoho títo nepodliehajú legislatíve Slovenskej republiky ako legislatíve uplatniteľnej. Proti uvedenému rozhodnutiu sťažovatelia podali odvolanie, v ktorom namietli jeho nezákonnosť, poukázali na nesprávne a neúplné zistenie skutočného stavu veci a jej nesprávne právne posúdenie. Tvrdili, že uvedené rozhodnutie nebolo vydané v zákonom stanovenej lehote 60 dní odo dňa podania prihlášky (registračného listu) zamestnanca v roku 2012, resp. odo dňa ukončenia kontroly v roku 2013, a že je voči sťažovateľovi diskriminačné. Sociálna poisťovňa, ústredie v Bratislave (ďalej len „druhostupňový správny orgán“) rozhodnutím č. 21351-2/2014-BA z 21. februára 2014 odvolania sťažovateľov zamietla a rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu potvrdila, pretože po jeho preskúmaní dospela k záveru, že *„bolo vydané s súlade s príslušnou právnou úpravou“*.

3. Dňa 11. apríla 2014 bola krajskému súdu doručená žaloba sťažovateľky podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorou sa

domáhala preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia druhostupňového správneho orgánu v spojení s postupom a rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu. Na pojednávaní konanom 24. februára 2015 právny zástupca sťažovateľky predložil krajskému súdu splnomocnenie za zastupovanie sťažovateľa „*v tomto konaní, pričom zároveň v jeho mene navrhol vstup do konania na strane žalobcu ako žalobcu v II. rade podľa § 92 ods. 1 OSP*“. Krajský súd uznesením č. k. 1 S 36/2014-38 z 3. marca 2015 rozhodol, že pripúšťa vstup sťažovateľa „*do konania na strane žalobcu ako žalobcu v II. rade*“. Následne krajský súd prvým výrokom napadnutého rozsudku žalobu sťažovateľky zamietol ako nedôvodnú, keď „*po preskúmaní rozhodnutia žalovanej v rozsahu a z dôvodov uvedených v žalobe... dospel k záveru, že rozhodnutie a postup žalovanej vo vzťahu k žalobcovi v I) rade je v súlade so zákonom, subjektívne práva žalobcu v I) rade porušené neboli*“. Druhým výrokom napadnutého rozsudku krajský súd vo vzťahu k sťažovateľovi zrušil napadnuté rozhodnutia správnych orgánov a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie, pretože „*z obsahu spisu ani z obsahu odôvodnení rozhodnutí nevyplýva presne, akým spôsobom bolo bez pochybností preukázané, že žalobca v 2. rade reálne činnosť zamestnanca nevykonáva... Súd z rozhodovacej činnosti má poznatky, že spoločnosti označené žalovanou ako schránkové firmy zamestnávajú výlučne občanov Poľskej republiky, podnikajúcich v domovskom štáte ako samostatne zárobkovo činné osoby, pričom tak, ako je uvedené vyššie, je tu dôvodné podozrenie, že ide o obchádzanie právnych predpisov Poľskej republiky za účelom neplatenia odvodov na území tohto štátu. Správny orgán, ale ani súd však pri rozhodovaní nemôžu vychádzať iba z domnienok, ale len z jednoznačne a nespochybniteľne preukázaného skutkového stavu.*“.

4. Na základe odvolaní sťažovateľov najvyšší súd prvým výrokom napadnutého rozsudku rozsudok krajského súdu v časti zamietnutia žaloby sťažovateľky potvrdil, tretím výrokom odvolanie sťažovateľa odmietol a štvrtým výrokom rozsudok krajského súdu v časti zrušenia rozhodnutia žalovanej a vrátenia veci na ďalšie konanie vo vzťahu k sťažovateľovi zmenil tak, že konanie zastavil. V odôvodnení svojho rozhodnutia pritom uviedol, že „*sa stotožnil s tvrdením krajského súdu, že z obsahu žaloby je jednoznačné, že žalobca v I. rade nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv, ale porušenie práv zamestnancov, keď okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí žiadne porušenie jeho subjektívnych práv netvrdil. Odvolací súd považoval za*

správne tvrdenie krajského súdu, že nedodržanie procesných lehôt nemá vplyv na zákonnosť napadnutých rozhodnutí. Odvolací súd sa preto stotožnil so záverom krajského súdu o tom, že žalobca nebol procesne aktívne legitimovanou osobou v zmysle § 247 O. s. p. Rovnako za správne považoval odvolací súd závery krajského súdu o tom, že žalobca nebol aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou. Pokiaľ žalobu žalobcu v 1. rade zamietol, rozhodol správne, pretože žalobca v 1. rade nielenže nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv (namietal porušenie práv žalobcu v 2. rade – zamestnanca), ale rozhodnutiami Sociálnej poisťovne nebolo zasiahnuté do majetkových práv žalobcu v 1. rade. V prípade bezdôvodného odvedenia poistného by bolo poistné zamestnávateľovi v zmysle § 145 zákona o sociálnom poistení vrátené. Ani odvolací súd žiadny zásah do majetkových práv žalobcu v 1. rade nezistil. Prichádzal do úvahy len zásah do majetkových práv žalobcu v 2. rade – zamestnanca.“. Vo vzťahu k sťažovateľovi pritom najvyšší súd uviedol, že „aj keď ho krajský súd označil ako žalobcu, žalobu nepodal do konania bol len pribratý uznesením krajského súdu, a preto je potrebné na neho ako na účastníka pribratého do konania nahliadať. Keďže piata časť Občianskeho súdneho poriadku obsahuje osobitnú úpravu pribratia ďalších účastníkov do konania, ustanovenie § 92 ods. 1 O. s. p. nie je na správne súdnictvo aplikovateľné. Vplyv na postavenie takého účastníka v konaní nemá ani nesprávny postup krajského súdu, ktorý v uznesení o pribratí účastníka nesprávne odkázal na § 92 ods. 1 O. s. p. Ustanovenie § 250 ods. 1 O. s. p. je vo vzťahu k pribratým účastníkom konania potrebné vykladať tak, že ide predovšetkým o zabezpečenie práv takýchto účastníkov byť informovaný o prípadnej zmene v ich právach a povinnostiach, ktorá môže byť spôsobená prípadným zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí správnych orgánov. Žalobca v 2. rade bol do konania pribratý z dôvodu, že by ako zamestnanec a ako účastník správneho konania mohol byť dotknutý prípadným zrušením napadnutých rozhodnutí žalovanej. Keďže odvolateľ – žalobca v 2. rade môže mať v konaní podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku iba postavenie pribratého účastníka konania, nie je osobou oprávnenou na podanie odvolania... Z celého predloženého spisového materiálu nevyplýva, že by žalobca v 2. rade podal žalobu, či už sám alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu... Pokiaľ krajský súd preskúmaval rozhodnutie odporkyne aj vo vzťahu k S. K. K., ktorý žalobu na preskúmanie rozhodnutia žalovanej ani nepodal, táto okolnosť predstavuje neodstrániteľnú prekážku konania, na ktorú je potrebné prihliadať v každom štádiu konania... preto musel odvolací súd rozsudok krajského súdu v

časti týkajúcej sa zrušenia rozhodnutia žalovanej a prvostupňového správneho orgánu a vrátenia veci na ďalšie konanie zmeniť a konanie zastaviť.“

5. Sťažovatelia opakujúc svoje odvolacie námietky v sťažnosti poukazujú na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu v obdobných veciach, z ktorých má vyplývať jednak to, že správne orgány nemali právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení, v akom sa nachádza aj sťažovateľ, a taktiež to, že ani najvyšší súd nemohol rozhodnúť vo veci bez zodpovedania príslušných prejudiciálnych otázok zo strany Súdneho dvora Európskej únie. V súvislosti s argumentmi krajského súdu a najvyššieho súdu týkajúcimi sa zisťovania skutkového stavu veci sťažovatelia zároveň poukazujú na to, že príslušná inštitúcia sociálneho zabezpečenia v Poľskej republike (Zakład Ubezpieczen Spolecznych) určila, že uplatniteľnou legislatívou v zmysle európskeho práva [čl. 16 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 a čl. 13 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004] je slovenská legislatíva. Podľa názoru sťažovateľov najvyšší súd napadnutým rozhodnutím akceptoval zjavne nedostatočne zistený skutkový stav veci zo strany správnych orgánov a v rozpore so zákonom dôkaznú povinnosť preniesol na sťažovateľov, čo považujú za nespravodlivé. Sťažovatelia vznášajú výhrady aj voči vykonaniu kontroly prvostupňovým správnym orgánom, pričom namietajú, že medzi jeho kompetencie nepatrí preverenie výkonu podnikateľskej či zamestnaneckej činnosti účastníkov správneho konania. Ďalej namietajú, že nedodržanie 60-dňovej zákonnej lehoty prvostupňovým správnym orgánom na rozhodnutie nebolo krajským súdom a najvyšším súdom vyhodnotené ako postačujúce pre zrušenie tohto rozhodnutia a že druhostupňový správny orgán už listom z 25. júla 2013 adresovaným „*poľskému orgánu sociálneho zabezpečenia*“ prijal záver o tom, že sťažovateľka je tzv. schránkovou firmou, čím prejudikoval závery všeobecných súdov v takýchto konaniach.

II.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

(každý) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

7. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

8. V súvislosti s tým ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom

kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

9. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že na preskúmanie napadnutého postupu a rozsudku krajského súdu bol v prvom rade príslušný najvyšší súd ako súd druhostupňový, ktorého právomoc predchádzala právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmať postup a rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto veci, preto sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (podobne IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09 a iné).

10. V rámci predbežného prerokovania zvyšnej časti sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie v záhlaví označených práv napadnutým postupom a rozsudkom najvyššieho súdu, ústavný súd so zreteľom na nimi uplatnenú argumentáciu dospel k názoru, že nie je opodstatnená.

11. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že k úlohám právneho štátu patrí aj vytvorenie právnych a faktických garancií na uplatňovanie a ochranu základných práv a slobôd ich nositeľov, t. j. fyzické osoby a právnické osoby. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní, ktoré sú dostupné bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky základných práv a slobôd. Existenciou takýchto konaní sa však nevyčerpávajú ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkým zákonom ustanovených prostriedkov na dosiahnutie účelu takých procesných postupov. Ústavný súd z tohto hľadiska osobitne

pripomína objektivitu takého postupu orgánu verejnej moci (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa v konaní a rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci. Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavovať nielen vo využití všetkých dostupných zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich využitia v súlade s procesnými predpismi.

12. Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 2 ústavy je zaručiť prístup k súdu každému, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy. Právo na prístup k súdu sa nezaručuje kedykoľvek, ale iba vtedy, ak zákon neustanoví inak. Uplatnenie práva na prístup k súdu sa v zmysle čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy vymedzuje podmienkami ustanovenými zákonom. Ak fyzická alebo právnická osoba splní podmienky ustanovené zákonom, súd musí tejto osobe umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami a povinnosťami, ktoré z takéhoto postavenia vyplývajú.

13. Ústavný súd už v uznesení sp. zn. IV. ÚS 228/2011 z 2. júna 2011 vyslovil, že na aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) nestačí, že žalobca bol účastníkom správneho konania (alebo sa s ním v správnom konaní malo ako s účastníkom konať), ale zároveň musel byť ako účastník správneho konania rozhodnutím, preskúmania zákonnosti ktorého sa domáha, ako aj postupom správneho orgánu na svojich právach ukrátený. Správne súdnictvo tak nie je založené na verejnej žalobe (*actio popularis*), ktorá by umožnila komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Ako vyplýva z uvedeného, samotné postavenie účastníka v správnom konaní ešte k naplneniu podmienky dotknutosti, resp. ukrátenia práv žalobcu nevedie.

14. V konaní vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom zákonom o sociálnom poistení rozhoduje o právach

a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom Sociálna poisťovňa (§ 172 ods. 2 zákona o sociálnom poistení). Predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty a penále (§ 172 ods. 5 zákona o sociálnom poistení). Účastník konania vo veciach sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom je právnická osoba alebo fyzická osoba, o ktorej právach alebo povinnostiach ustanovených týmto zákonom sa má konať alebo ktorej práva alebo povinnosti ustanovené týmto zákonom môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté, alebo ktorá tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutá, a to až do času, kým sa preukáže opak (§ 173 ods. 1 zákona o sociálnom poistení).

15. Z ustanovenia § 250 ods. 2 prvej vety OSP (účinného do 30. júna 2016) vyplýva obmedzenie procesnej legitímácie len na tie fyzické osoby a právnické osoby, ktoré boli účastníkmi správneho konania a ktoré o sebe tvrdia, že ako účastníci správneho konania boli rozhodnutím správneho orgánu ukrátené na svojich právach, t. j. že (priamo) im takýmto rozhodnutím správneho orgánu bola spôsobená ujma.

16. Po preskúmaní napadnutého rozsudku (bod 4) sa ústavný súd stotožnil so záverom najvyššieho súdu, že sťažovateľka nemohla byť rozhodnutím druhostupňového správneho orgánu vydaným v rámci nedávkového konania, preskúmania zákonnosti ktorého sa žalobou domáhala, na svojich subjektívnych právach ukrátená, a teda v jej prípade nie je naplnená ani podmienka zásahu (dotknutosti) do jej základných práv a slobôd, vyslovenia porušenia ktorých sa domáha aj prostredníctvom sťažnosti podanej ústavnému súdu.

17. Pokiaľ ide o sťažovateľa, z uvedeného výkladu a chápania čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy vyplýva, že na to, aby sa stal účastníkom konania pred správnymi súdmi, musel splniť predovšetkým hmotnoprávne predpoklady ustanovené § 173 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, o čom v jeho prípade nemožno pochybovať. Sťažovateľ prevzatie rozhodnutia

druhostupňového správneho orgánu nespochybnil, resp. netvrdil, že by mu uvedené rozhodnutie doručené vôbec nebolo a z uvedeného dôvodu sa ani nedomáhal jeho dodatočného doručenia, t. j. nespochybnil, že by o tomto rozhodnutí nemal vedomosť ešte pred tým, ako jeho právny zástupca na pojednávaní konanom 24. februára 2015 v jeho mene navrhol „vstup do konania na strane žalobcu ako žalobcu v II. rade podľa § 92 ods. 1 OSP“. Uvedené hmotnoprávne predpoklady musel správny súd vyhodnotiť z procesného hľadiska, najmä či správna žaloba bola podaná včas oprávnenou osobou, ktorá je povinne zastúpená advokátom, či správna žaloba smerovala proti rozhodnutiu správneho orgánu, ktoré môže byť predmetom preskúmania správnym súdom a pod. (§ 250d ods. 3 OSP). Sťažovateľ nepoprel, že správnu žalobu krajskému súdu nepodal a tento záver najvyššieho súdu nenapadol ani v sťažnosti podanej ústavnému súdu. Takéto správanie sťažovateľa odporuje zásade „*vigilantibus iura scripta sunt*“, ktorá vo svojej podstate znamená, že práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012). Nie je preto úlohou ústavného súdu, aby nedostatočnú procesnú aktivitu sťažovateľa vyvažoval tým, že by sa snažil „domyslieť si“ argumenty, ktoré by mohli spochybniť správnosť záverov napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

18. Pre porovnanie ústavný súd poukazuje na to, že Správny súdny poriadok (účinný od 1. júla 2016, ďalej len „SSP“) v tretej časti tretej hlavy zaviedol osobitný inštitút správnej žaloby v sociálnych veciach s tým, že v konaní podľa tejto hlavy správy súd zohľadňuje špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania – fyzickej osoby a poskytuje jej poučenie o jej procesných právach a povinnostiach. Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP). Ochrany iných ako subjektívnych práv sa môže domáhať len prokurátor alebo subjekt výslovne na to oprávnený zákonom (§ 177 ods. 2 SSP). Žalobcom je fyzická osoba alebo

právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch (§ 178 ods. 1 SSP). Odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov (§ 492 ods. 2 SSP). Sociálna judikatúra, ktorá bola dosiaľ publikovaná v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky však bude použiteľná naďalej, a to nielen pri posudzovaní práva účastníkov konania na prístup k súdu, ale aj v iných procesných otázkach.

19. V súvislosti s ťažiskovou námietkou sťažovateľov o nesprávnom určení tzv. uplatniteľnej legislatívy správnymi orgánmi ústavný súd upriamuje ich pozornosť na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-89/16 z 13. júla 2017 (Radoslaw Szoja proti Sociálnej poisťovni), ktorým vo vzťahu k určeniu príslušnej (rozhodnej) právnej úpravy judikoval, že „Článok 13 ods. 3 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmeneného a doplneného nariadením (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady č. 465/2012 z 22. mája 2012, sa má vykladať v tom zmysle, že s cieľom určiť vnútroštátnu právnu úpravu uplatňujúcu sa v zmysle tohto ustanovenia na osobu, akou je žalobca vo veci samej, ktorý je zvyčajne zamestnancom v jednom členskom štáte a samostatne zárobkovo činnou osobou v druhom členskom štáte, je potrebné zohľadniť požiadavky uvedené v článku 14 ods. 5b a článku 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004, zmeneného a doplneného nariadením č. 465/2012“, pričom „na účely určenia uplatniteľných právnych predpisov podľa článku 13 základného nariadenia sa zanedbateľné činnosti neberú do úvahy. Článok 16 vykonávacieho nariadenia sa uplatňuje na všetky prípady podľa tohto článku.“

20. Na zákonnosť správnu žalobou napadnutého rozhodnutia druhostupňového správneho orgánu nemôže mať vplyv ani námietka nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na rozhodnutie v administratívnom konaní, pretože v zmysle § 250i ods. 3 OSP pri preskúvaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliada len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Zrušením žalobou napadnutého rozhodnutia druhostupňového správneho orgánu iba kvôli tomuto procesnému pochybeniu by sťažovatelia priaznivejšie rozhodnutie vo veci samej nedosiahli. V ich prípade teda nie je naplnená podmienka existencie zásahu, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu alebo odopretiu ich základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie.

21. Ústavný súd konštatuje, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvostupňové konanie, pričom nezistil, že by tieto závery najvyššieho súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. V tejto súvislosti pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

22. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O taký prípad tu však nejde.

23. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a napadnutým postupom a rozsudkom najvyššieho súdu neexistuje príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala reálnu možnosť vyslovenia porušenia uvedených práv po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. A keďže z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že by ním mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľov podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 52 ods. 2 ústavy, ústavný súd z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť aj v tejto časti.

24. K rovnakým právnym záverom dospel ústavný súd aj pri rozhodovaní vo veciach vedených pod sp. zn. I. ÚS 484/2017, I. ÚS 516/2017, I. ÚS 537/2017, II. ÚS 434/2017 a II. ÚS 466/2017, na ktoré v podrobnostiach odkazuje.

25. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2017